Segell

Juny de 2019 / Número 36

Institució Cultural del CIC
Fundació Privada

Romà Panadès

Artista i pintor
Professor de plàstica de
l'Escola Thau Sant Cugat

INSTITUCIÓ CULTURAL DEL CIC
Fundació Privada

Institució Cultural del CIC
Fundació Privada

Via Augusta, 205
08021 Barcelona
Tel. 93 200 11 33
iccic@iccic.edu
www.iccic.edu

Segell
Publicació de la Institució Cultural del CIC, Fundació Privada

Direcció de la revista
Teresa Triadú

Continguts
ELISAVA Escola Universitària de Disseny i Enginyeria de Barcelona

Personal de les escoles de la ICCIC

Col·laboradors externs (Alumni)

Supervisió lingüística
Linguacom, SL

Disseny i maquetació
Maneko

Fotografies
Diàleg: Dan Costa

Escoles: ThauBCN i CIC Cicles Formatius

Persones: Paulina Muxart i Mariana Castel

Vincles: ELISAVA

Destacats: Ediciones Carena, Karavan Films

Impressió
Winihard

Dipòsit legal
B -21561-05

ISSN
2013 – 0775 (paper)

2013 – 0783 (internet)

Edició
2.500 exemplars

Consulta
www.iccic.edu
www.raco.cat

Contacte
segell@iccic.edu

escola batxillerats
escola cicles formatius
escola idiomes
escola Barcelona
escola Sant Cugat
escola música

Sumari

03
Editorial

04
Diàleg
Conversa amb Romà Panadès
Per Teresa Triadú

12
Escoles
El batec de l'art a les classes de plàstica
Escola Thau Barcelona
Per Agustí Olivares
La pràctica del disseny avui
CIC ELISAVA Cicles Formatius de Disseny
Per Bárbara Martínez

16
Persones (Alumni)
Paulina Muxart – Catedràtica d'arts plàstiques i disseny
Promoció ThauBCN'1975 – CIC COU' 1976
Mariana Castel – Dissenyadora gràfica i fotògrafa
Promoció ThauSC' 2006 – CIC Batxillerat' 2008

20
Educació, societat i valors
Stylos a Roma, Tuscia a Florència i Pinacoteques a Madrid, una experiència cultural fora de l'escola
Per Miren Jasone

28
Vincles
ELISAVA
Per Javier Peña, director general d'Elisava

30
Destacats
Celebració de les Jornades TAC " Com assolir les competències digitals, avui, a les escoles", organitzades per la Fundació Flos i Calcat
Presentació del llibre " La galeria dels quiets" de Cristina Harster, alumni de ThauBCN

Editorial

El darrer *Segell* del curs 2018-2019 el dediquem a l'Art i al Disseny, en majúscules. La creativitat forma part del projecte educatiu de la Institució Cultural del CIC. Com consta en el document "El nostre estil d'educar", treballem pel desenvolupament de l'expressió artística i la sensibilitat cultural del nostre alumnat.

Teresa Triadú
Direcció de la revista

Parlem amb Romà Panadès, artista i professor de plàstica de l'Escola Thau Sant Cugat, que ens explica com entén el llenguatge artístic: "Per expressar-se en el llenguatge artístic, cal omplir sempre la maleta perquè és bàsic tenir com més recursos plàstics millor, sobretot explorar-los i experimentar-los sense limitacions" i també què és per ell el procés creatiu: "Per mi crear no és un procés gaire sistemàtic, és com un llampec; una imatge que es queda a la memòria." Sobre la docència diu: "La meva tasca amb l'alumnat és la de transmetre coneixements d'una manera bastant tribal, amb un sistema d'aprenentatge com en els orígens de les cultures, relaxats, deixant fluir i mostrant diferents maneres de fer."

En l'apartat Escoles, podem llegir "El batec de l'art a les classes de plàstica", de l'Escola Thau Barcelona. Hi podem constatar, com diu Agustí Olivares, el seu director, que el concepte de l'art a l'Escola Thau és genuí, impartit per artistes que ofereixen a l'alumnat la possibilitat de viure l'experiència creativa. Ricard Vaccaro (1946-2016) i Montserrat Ribó, dos artistes i professors de plàstica de l'Escola Thau durant quaranta anys, van deixar l'empremta de l'essència artística de l'escola. Coneixerem el significat de l'educació artística a través dels docents que ho han treballat i que ho estan treballant.

CIC ELISAVA Cicles Formatius de Disseny ens ofereix "La pràctica del disseny avui". Com diu la seva coordinadora, Bárbara Martínez, és una escola que fomenta un ensenyament eminentment pràctic adreçat a un treball professional en un estudi de disseny o en una agència publicitària. No obstant això, no substitueix l'espai per a la reflexió que és implícita en aquesta professió. A les aules es desenvolupa una metodologia de treball per projectes que inclou totes les fases del projecte de disseny.

En la secció Persones (Alumni), dues antigues alumnes expliquen la seva trajectòria personal i professional lligada al món de l'art i del disseny. Podem constatar, d'inici, la influència dels seus professors de plàstica en el desenvolupament de l'expressió artística.

Paulina Muxart, catedràtica d'arts plàstiques i disseny i alumni de la promoció Thau Barcelona 1975 i COU 1976, al CIC, explica com en el seu cas, filla d'un matrimoni de pintors, l'art formava part de la seva vida amb tota naturalitat i com la seva vivència a l'escola va ser un complement sense fractures del que passava i rebia a casa, i en ambdós llocs va treballar per igual la concepció que aprendre, fer i gaudir formen part d'un mateix objectiu de la vida. És professora a l'Escola d'Art i Superior de Disseny Pau Gargallo, una escola pública de Badalona.

Té un record per Ricard Vaccaro, professor de plàstica de Thau Barcelona, estimat per tots i que va saber conduir de manera oberta i multidisciplinària la seva formació en l'àmbit de la sensibilitat.

Mariana Castel, dissenyadora gràfica i fotògrafa, alumni de la promoció de Thau Sant Cugat 2006 i CIC Batxillerats 2008, explica com l'expressió a través de les arts plàstiques l'ha acompanyada des de petita. També, ben aviat, li va arribar a les mans una càmera fotogràfica i a partir d'aleshores mai no va deixar de fer fotos i va combinar els estudis de disseny gràfic amb els de la fotografia, que acabaria convertint-se en la seva professió. Va crear el seu propi estudi de disseny i fotografia, que porta el seu nom. Recorda molt bé les classes de plàstica amb Romà Panadès, on cada setmana treballaven amb materials diferents i podien explorar totes les seves possibilitats.

Seguint amb l'art, en l'apartat Educació, Societat i Valors, l'alumna de segon de batxillerat de les arts al CIC, Miren Jasone, explica la vivència amb l'experiència de tres iniciatives que estimulen la sensibilitat i l'interès per l'art i desenvolupen una sèrie de competències d'organització, esperit crític i discursiu.

Les iniciatives són Stylos a Roma, Tuscia a Florència i les Pinacoteques a Madrid. Poder conèixer l'art en el seu context proporciona un coneixement més ampli en l'àmbit humanístic i social i, alhora, una obertura mental per considerar opcions laborals que no solen aparèixer en els programes acadèmics.

En l'apartat Vincles, hi trobem un article del doctor Javier Peña, director general d'ELISAVA Escola Universitària de Disseny i Enginyeria de Barcelona. Una escola actualment adscrita a la Universitat Pompeu Fabra que té els orígens en la Institució Cultural del CIC, fundada l'any 1961.

Per acabar, en la secció Destacats, mostrem imatges de les Jornades TAC, organitzades per la Fundació Flos i Calcat amb el patrocini de la Fundació Institució Cultural del CIC i la Fundació "la Caixa". Unes jornades que es plantejaven com assolir les competències digitals, avui, a les escoles.

També destaquem la presentació del llibre "La galeria dels quiets" de Cristina Harster, alumni de l'Escola Thau Barcelona.

Us oferim una revista plena d'expressions artístiques que sorgeixen a les nostres escoles i experiències que ens envolten d'Art i Disseny en majúscules.

Bon estiu i bona lectura!

Diàleg

Conversa amb Romà Panadès

Artista i pintor

Romà Panadès és llicenciat en belles arts per la Universitat de Barcelona (UB). Després de llicenciar-se, va treballar-hi com a professor de procediments pictòrics diversos anys, i posteriorment va ampliar la seva formació amb cursos de ceràmica, mosaic i gravat. També es dedica a la docència de l'expressió plàstica i l'art a l'educació primària, a l'Escola Thau Sant Cugat.

La seva obra conrea una figuració d'herència avantguardista, amb arrels clàssiques i una visió netament moderna. Al llarg de la seva carrera ha fet exposicions en sales tan destacades com la Parés de Barcelona. També ha mostrat la seva obra a Mallorca i Madrid i, a l'estranger, a Suïssa, Tunísia, el Regne Unit, Alemanya i els Estats Units, entre altres països.

Va debutar individualment, el 1982, a la Sala Parés de Barcelona. Altres mostres importants que ha fet al llarg de la seva carrera són les organitzades al Palau de la Virreina de Barcelona i a la INCUBI Art de Genolier, a Suïssa. També ha participat en importants exposicions col·lectives i a fires, com Artexpo.

El seu treball ha passat per diversos períodes, tots caracteritzats per un llenguatge vitalista, de renovació autèntica i constant tant pel que fa a la temàtica com als processos. No obstant això, s'ha mostrat sempre lligat profundament a Barcelona i a la Mediterrània i, com ell mateix es defineix, més pròxim a l'herència visual del cinema que a la de la pintura.

A més de la pintura, ha treballat la il·lustració i el cartell (cartell de la Mercè 1993, per a l'Ajuntament de Barcelona), i també ha col·laborat amb *La Vanguardia*, *El País* o *El Periódico de Catalunya*, a més de realitzar dissenys de portada per a llibres i diverses escenografies. Actualment està representat a la Fundació Vila Casas, la Col·lecció Testimoni de la Caixa de Pensions, la Generalitat de Catalunya, l 'Ajuntament i la Diputació de Barcelona, i a la col·lecció del Banc de Sabadell.

Teresa Triadú
Cap del Departament
de Comunicació de la ICCIC

R

“A casa sempre hi havia paper, colors, aquarel·les”

Quins van ser els motius per decidir fer estudis de belles arts?
Bàsicament dos, el primer que de ben petit el llenguatge artístic ja era present a casa. Els meus pares es van conèixer a l’Escola Massana, no cal dir gaire més; a casa sempre hi havia paper, colors, aquarel·les. La meva mare es va dedicar sempre a la il·lustració i el meu pare, a l’orfebreria.

El segon va ser a l’Escola Tècnic Eulàlia. Encara que no guardo un especial record de la plàstica que fèiem (Formación manual), vaig trobar cap al final de l’etapa entre els 14 i els 17 anys mestres d’altres assignatures que em van animar a explorar aquest llenguatge, veient que era força imaginatiu i gaudia molt dibuixant.

En la meva etapa fent de mestre especialista a l’Escola Thau, els recordo sovint, sobretot a la professora d’història Núria Bonet, que també em va recomanar de fer el batxillerat de ciències. Trobar aquest acompanyament va ser determinant per orientar-me cap a belles arts.

En aquells dies també va començar la meva afició per la música, i encara continua.

Vas fer cursos de ceràmica, mosaic i gravat. T’interessa tot tipus de material a l’hora de treballar?
Per expressar-se en el llenguatge artístic, cal omplir sempre la maleta, és bàsic tenir el màxim de recursos plàstics, sobretot explorar-los i experimentar-los sense limitacions. Tot enriqueix. M’agrada experimentar i trobar camins diversos.

Quan parles de la teva educació visual, dius que comença pel cinema, no per la pintura. Explica’ns-ho.

S’explica perquè vaig començar amb les meves inquietuds artístiques al començament dels setanta. La televisió va aparèixer a casa nostra a mitjan seixanta.

Durant el franquisme, les arts plàstiques, pel que fa a museus amb recorregut històric i programes d’exposicions raonats, no existien. Hi havia una carència de continuïtat en el panorama artístic, tallat de cop, des de la República.

No es podia anar gaire més lluny del romànic i el gòtic català (poca broma!), les magnífiques aquarel·les d’en Fortuny o la contundent obra de Nonell.

“Crec que poso la mirada sobre tota la realitat” viscuda o imaginada.

Aquesta seqüència d’art català, gens menyspreable, des del segle XIX fins a les primeries del XX es podia veure al Museu d’Art Modern, actualment el Parlament. Sense oblidar el Museu Picasso, com a referència més contemporània.

D’Hergé i els TBO, m’agradava mirar-ne els dibuixos, la lectura quedava en un segon pla.

Al començament dels setanta existien els cineclubs, que eren una xarxa de cinemes d’una certa clandestinitat, on es projectaven pel·lícules que estaven o havien estat censurades pel règim. Normalment s’organitzaven cicles de cinema d’autor. Cada setmana hi anàvem amb la meva germana o també amb amics d’escola.

Vaig entrar al surrealisme gràcies a Buñuel-Dalí, a l’expressionisme de Robert Wiene, al neorealisme de Rosellini, i seguiríem amb Renoir, Truffaut, Dreyer, Bergman, Fellini, Visconti i un llarg etcètera; més tard, Fassbinder, Wenders, Herzog, Lynch, etc., un llistat que no acabaríem i que encara continua.

Cinema de calatge progressista i de compromís. La contundent fotografia i la mirada d’aquests directors de referència van ser molt determinants per a la meva cultura visual. La història de l’art vindria després.

Quins són els grans temes que componen l’obra artística de Romà Panadès?
Segurament són temes que venen de lluny, no sabria explicar-los gaire, filtrats per emocions i sentiments. Com un dietari vital i tractats sempre d’una manera subjectiva.

L’atenció sobre la realitat al llarg de la vida va canviant, ja que la vida mateixa va canviant, un mateix va canviant, la manera d’expressar-te també va canviant. Canviem la pell per créixer, i sempre estem creixent.

Tampoc no busco temes, els temes em troben a mi, com una aparició.

I el teu punt de vista a l’hora de crear?
Crec que poso la mirada sobre tota la realitat viscuda o imaginada. També el meu punt de vista pertany a les idees que flueixen.

Una realitat que esdevé idea o una idea que esdevé realitat. Fixo l’atenció sobre tot allò que per mi pren un simbolisme personal.

El meu punt de vista no es basa tan sols en el que veig, la imaginació té un paper important de transformació. D’on ve això? No ho sé ben bé. Però és el que passa, i passa relacionant pensaments d’una manera simultània i aparentment inconnexos.

“Desatenent tots els consells pràctics, vaig decidir “fer carretera” i seguir el meu propi camí.”

Per mi crear no és un procés gaire sistemàtic, és com un llampec. Una imatge que queda a la memòria.

A la teva obra hi ha més persones que paisatges?
Hi ha una mica de tot: personatges, dona, home, nens, un paisatge, una terra, un mar, records, lectures... Sí que és cert que les figures o els personatges tenen un paper rellevant.

Com va dir Joan Margarit fa anys sobre la meva obra: “Cada una d’aquestes pintures és la part visible de l’iceberg d’una possible història. Al seu través, la part invisible pot ser construïda, reconstruïda o endevinada eternament. A vegades amor, a vegades amistat, sempre una silenciosa conversa que no acaba mai, una asserenada companyia amb els personatges, quasi bé sempre dos, submergits per separat en els propis pensaments i l’espectador, des de fora, mirant-los perdut en la seva pròpia història.”

Explica’ns la teva incorporació com a docent a l’Escola Thau Sant Cugat
Poc després d’acabar la carrera, vaig passar cinc anys com a professor no numerari a la mateixa Facultat de Belles Arts de la UB. Sentia que a la meva edat, sense gaire experiència vital i professional, poc podia explicar a joves com jo, i fer carrera docent de “teòric”, tal com s’apuntava, no m’interessava gaire.

Per mi, la vida passava darrere de les finestres de la facultat. Em produïa un cert vertigen pensar en tota una vida de funcionari i acabar-me-la creient.

Desatenent tots els consells pràctics, vaig decidir “fer carretera” i seguir el meu propi camí.

El camí em va portar, deu anys després, el 1996, a incorporar-me com a mestre especialista de plàstica en el projecte de l’Escola Thau de Sant Cugat. No sabia ben bé què faria, només tenia clar el que NO faria, Formación manual segur que no!

D’altra banda, la “carretera” em va donar i encara em dona recorregut i experiència. Ara sí que em veia capaç d’aportar alguna cosa. Nova etapa i nous reptes.

Va ser l’any que el meu fill començava P3, i s’iniciava així un llarg període de la infància com a pare. Va ser una manera de compartir amb ell les noves experiències.

Un fet important és que comptava i compto encara amb el consell i l’ajuda de la meva dona, que és psicòloga amb temes d’infància. Em va donar un cop de mà en l’arrencada, sobretot amb qüestions d’hàbits i conductes. Per primera vegada em trobava davant de nens i adolescents. A vegades, no n’hi ha prou amb el sentit comú.

Amb la bona entesa amb l’artista Ricard Vaccaro i amb Jesús Diego, aleshores director de Thau Barcelona, vaig tenir un bon padrinatge, que em va estimular a treballar amb una gran llibertat de criteri. La mateixa que després compartiria amb Teresa Triadú i un equip docent extraordinari, tant el d’aleshores, com el d’ara.

De tots ells guardo molt bon record, com també del catedràtic de procediments pictòrics Antoni Pedrola, durant els meus anys compartits a la UB.

Com enfoques la teva tasca amb l’alumnat? Hi ha edats més creatives que d’altres?
La meva tasca amb l’alumnat ha anat variant al llarg dels anys. La més constant gairebé des de l’inici és transmetre coneixements d’una manera bastant “tribal”, entenent com a tribal un sistema d’aprenentatge com en els orígens de les cultures, relaxats, deixant fluir i mostrant als alumnes diferents maneres de fer. Els reuneixo al meu voltant perquè vegin les possibilitats dels materials, d’eines, etc. Com si encara fóssim a la cova. Hi ha quelcom de màgia i misteri. Amb els més grans utilitzo la pissarra per fer esquemes o dibuixos, poc text.

També utilitzo molt l’expressió no verbal, tinc un xiulet de so curiós, que avisa de l’excés de contaminació acústica a classe, i de vegades també parlo amb

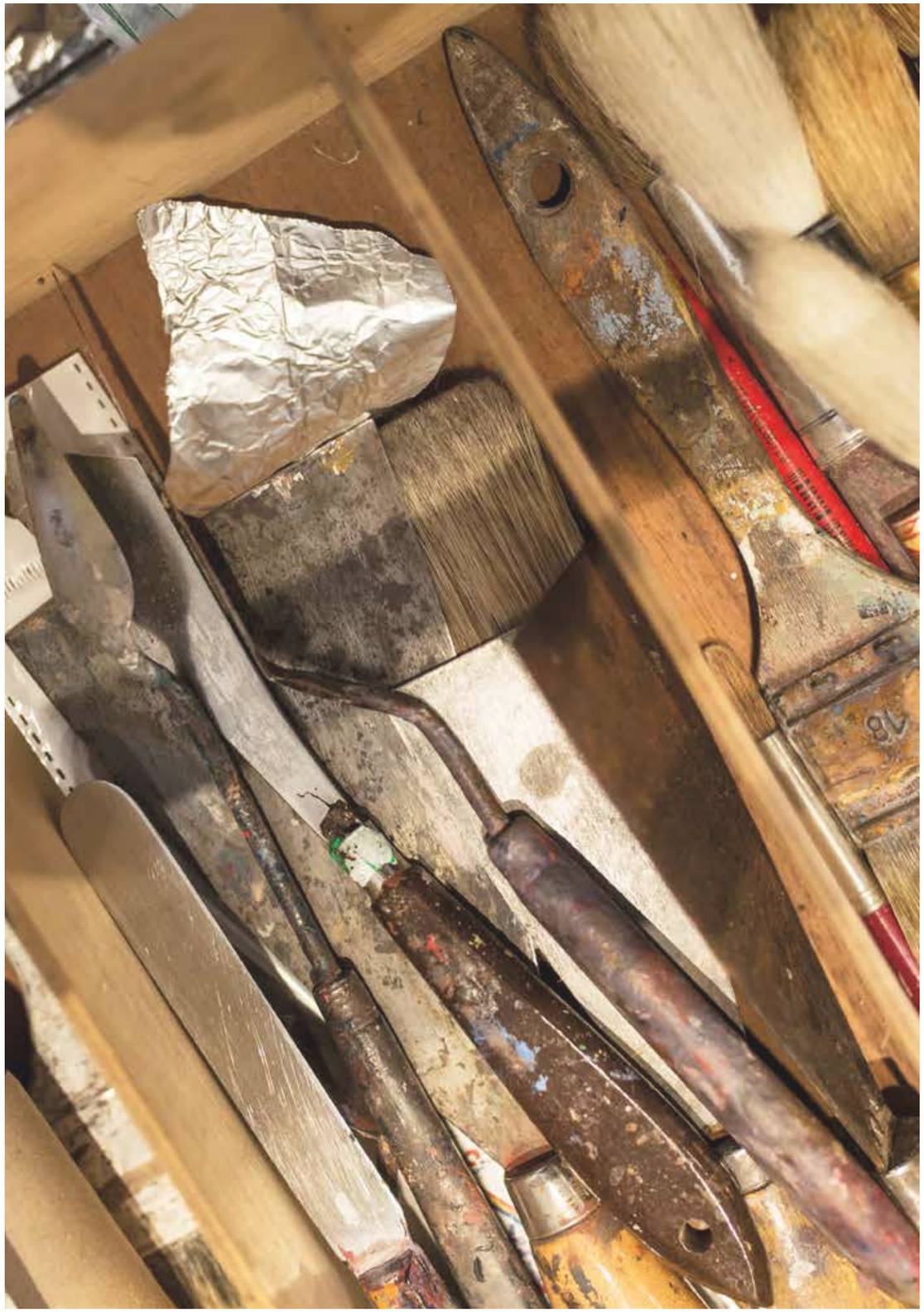

el xiulet..., i m'entenen, sobretot els més menuts.

Crec que hi ha moments que apareix l'herència del cine mut. No deixo de banda el sentit de l'humor ni la imaginació, que permeten volar amunt. També cal tenir una planificació bàsica, i una estratègia de treball.

En general, recorro més al *Manifeste du surréalisme* d'André Breton, que al currículum oficial. Així ho sento i, a hores d'ara, difícilment podré canviar.

El llenguatge artístic neix amb la persona, sigui quina en sigui la condició, el sexe o la cultura. Com a llenguatge, neix amb la creativitat i les emocions, que ja hi són com una empremta, i es desenvolupa al llarg de la vida.

Cal dir que aquest llenguatge perdura o no, i també se'n practiquen d'altres. En les persones hi ha un procés d'especialització.

Amb el que no es neix és amb l'experiència, aquest és (almenys per mi) el paper determinant del professor especialista de plàstica. No cal explicar gaire el "què" sinó més aviat donar recursos del "com".

Les estratègies per arribar a certs objectius és cosa dels alumnes, que compartim alhora.

Els alumnes, com els fills, són com un arbre, que cal regar i posar-hi un tutor per créixer, perquè s'aixequin amunt i estiguin ben arrelats, però mai podar-ne les branques; les branques aniran buscant el raig de sol i el millor lloc elles soles, i així ha de ser, és com jo ho veig.

Totes les edats són creatives, el que sí que va variant és el sentit crític i autocrític dels alumnes.

Cal adaptar-se a les seves necessitats evolutives i anar oferint recursos a mesura que creixen, sempre atenent molt als seus interessos i escoltant-los molt.

Hi ha una edat, que jo defineixo "amb copyright", on cada alumne té, plàsticament, un segell propi, i la trobem en l'etapa de l'educació infantil i sobretot al cicle inicial de primària. Són les edats compreses entre els 6-8 anys, que coincideixen plenament amb el criteri de Jean Dubuffet de l'*Art Brut*, que vol dir 'art marginal'.

L'art brut és l'art fet fora dels límits de la cultura oficial, que no té cap tipus de contaminació cultural ni està mediatitzat per criteris objectius de bé o malament. Un art en estat pur, lliure gairebé de tot, sense oblidar, això és important, que en la història de l'art brut també hi ha una història de dolor -seria injust quedar-se únicament en la superfície visible d'unes creacions úniques.

A cicle inicial, a partir dels recursos que proporciones a l'alumnat, no hi ha por ni limitacions a l'hora de crear. Procuro que mantinguin aquest esperit al llarg de tota l'etapa.

Després d'aquest període d'art brut, l'infant evoluciona vers un sentit crític en termes generals, i així ha de ser. Amb aquesta voluntat de fer-ho "bé" i ser més objectius en els seus treballs, l'alumne va creixent.

Els nous recursos que cal aportar l'han d'ajudar a fer les seves pròpies creacions, com he dit abans, però mai tallant les ales, sempre fomentant la imaginació i respectant la seva intuïció.

Tota persona és diferent i tota persona té el dret a reinterpretar el món.

En definitiva, allunyar-se del concepte del que està bé o malament artísticament parlant, tots els camins són vàlids i possibles.

Abans he dit que no soc gens sistemàtic a l'hora de crear, també puc afegir que tampoc no ho soc gaire a l'hora de programar. Per això els alumnes em pregunten cada dia pels passadissos "Avui què farem?" i, a vegades, penso que ni jo ho sé, potser només en tinc una idea vaga, però alguna cosa sortirà. La vida és imprevisible i està bé anar per aquest camí.

Això sí, com en una litúrgia, començo sempre "tancant" el que els alumnes acaben de fer: pati, arribada de casa o el que sigui, per potenciar la seva atenció i la meva. No podem començar res nou si no tanquem bé el que hem fet abans.

“La llavor de la creativitat serà viva, i pot florir encara que sigui en altres àmbits del coneixement.”

Dedicar un temps a aquesta simple qüestió és bàsic, una classe que comença amb l’atenció esqueixada no arriba a bon port. Aturar abans de començar res. Si després hi ha caos creatiu poc importa, estan en el seu dret de deixar fluir les seves idees.

Creus que l’expressió plàstica i artística a l’Escola Thau Sant Cugat té la consideració que li pertoca?
Crec que sí, amb aquesta voluntat ja va començar l’Escola Thau en els seus orígens, i hi ha anat perdurant.

Si entenem que l’expressió plàstica i artística és un llenguatge inherent a les persones, incloent-hi la dansa i la música, cal que tingui la mateixa consideració que el llenguatge parlat i escrit. És absolutament necessari donar-li recorregut en l’etapa escolar, si més no oferir a tots els infants el dret de seguir-lo descobrint i practicant. No tan sols com un espai de creació propi i comú, sinó com una eina d’expressió personal i col·lectiva, tant si es dediquen en el futur a les activitats artístiques com si no.

La llavor de la creativitat serà viva, i pot florir encara que sigui en altres àmbits del coneixement.

És clar que tot el que formi en les emocions i la creativitat té futur per al desenvolupament global de les persones.

També has col·laborat amb la teva obra en diferents esdeveniments de la Institució Cultural del CIC. Explica’ns en quins i amb quina obra.
Hi he col·laborat, des del primer any, amb el personatge del “Tafaner”, un xic descolorit passats els anys, com els meus cabells, que es van aclarint amb el pas del temps (riu).

Va ser per iniciativa de Júlia Margalef, la primera coordinadora de l’etapa de primària. Em fa feliç i m’emociona que la biblioteca porti el seu nom.

Em considero també un artista d’encàrrec. De fet he treballat molt per encàrrec i encara ho continuo fent. M’agrada.

Com diu Susan Sontag, “Estimo les limitacions perquè són causa de la inspiració”. Quan et fan un encàrrec, malgrat tinguis la llibertat de crear com vulguis, tens uns marges de limitació, i això et fa ser molt autocrític, vas posant i traient, un fer i desfer, amb pressió de calendari o sense; és una gimnàstica mental que em manté viu i atent.

Molt diferent és fer l’obra a l’estudi, on també amb autocrítica vas fent i desfent, però amb la diferència que jo en soc el primer espectador-destinatari i, potser més endavant, un altre d’hipotètic.

Després del Tafaner 1996, he fet un parell d’edicions d’obra gràfica commemoratives: “Pàgines per escriure”, una litografia per a la celebració del 50è aniversari del CICC (2004), on ja apareixia el llibre com a protagonista, i una serigrafia pel 50è aniversari de l’Escola Thau (2013), on els nens i els acompanyants n’eren les figures principals.

El 2018 la Institució em va fer l’encàrrec de fer una obra de grans dimensions per a la façana “Espai de benvinguda” de l’Escola Thau de Sant Cugat. Aquest ha estat un encàrrec a partir de la reflexió de què és l’Escola Thau i com podia representar-la millor. Tot i que no m’agrada gaire d’explicar les obres, perquè crec que les obres s’han d’explicar per si mateixes i despertar les emocions de l’espectador d’una manera subjectiva, explicaré el conjunt d’elements que componen el gran fris d’aquesta important façana.

Vaig optar per un seguit d’imatges reals, que simbolitzessin els principals continguts de l’escola, fets com un dibuix a la pissarra:

- La cultura en general, les llengües i la biblioteca, amb el llibre.
- La música i les arts escèniques, amb un fragment de guitarra.
- L’esport, amb la xarxa i la pilota.
- El país, amb les quatre barres.
- Les tecnologies i la matemàtica, amb els números “bit”.
- L’escriptura i les arts plàstiques, amb el llapis.
- El símbol d’equip, l’administració i el manteniment, amb el “clip”.

La part humana i l’acompanyament (la més important) amb les lletres de la paraula Thau, agafades com en una rotllana i de colors diferents per remarcar la pluralitat de les persones, tant de l’alumnat com de l’equip docent.

Explicar el màxim amb un mínim d’elements i a la vegada que respectés i s’integrés en l’arquitectura existent. Tot un repte.

També vaig tenir la sort de trobar uns col·laboradors que em van ajudar a donar la forma definitiva en mides i materials.

La tasca a l’escola ha modificat d’alguna manera la teva obra artística?
Temàticament sí, ja que ha coincidit amb la meva etapa com a pare de dos fills i com a mestre. Abans de la meva experiència a l’escola, la infància ja havia estat present en la meva obra, segurament hi ha una part de memòria personal que sovint ha aparegut en aquest dietari personal, com abans esmentava.

En un altre aspecte, he hagut d’organitzar la meva feina al taller d’una manera diferent a com ho feia abans, amb més distància i amb intervals. Amb una nova gestió del temps, fent-me menys impacient. No obstant això, quan m’hi poso no estic per gaire bé res (prou que ho saben a casa - “on ets?”-). A vegades no és fàcil de compaginar, ja que entro en un estat d’“abducció”.

Per acabar, un somni. Quin seria el teu somni en el marc de la teva professió com a artista i, també, com a docent d’aquesta disciplina?
Com a artista, seguir creant i pintant; com a docent, deixar un gest, una actitud creativa i de simplicitat en el fer, un somriure i haver-los ajudat a ser millors persones.

Moltes gràcies.

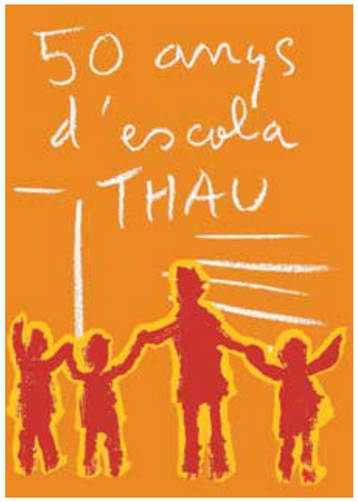

El TafanerThau

“Pàgines per escriure” - 50 anys de la ICCIC

Escola Thau Barcelona

El batec de l'art a les classes de plàstica

Agustí Olivares
Director de l'Escola Thau Barcelona

L'any 1999 vaig tenir la gran sort d'entrar a treballar a l'Escola Thau Barcelona. Entre les moltes coses que em van sorprendre gratament del projecte educatiu de Thau, n'hi ha una que, encara avui, destaco amb emoció: el batec de l'art a les classes de plàstica.

El concepte d'*art* a l'Escola Thau és genuí. Ja des del parvulari, i dins de l'horari lectiu, han estat sempre artistes els qui han ofert a l'alumnat la possibilitat de viure l'extraordinària experiència de crear en un entorn que és, a més a més, exquisit per fer-ho. **L'any 2005 li vaig demanar a Imma Galtés, antiga mestra de primària de Thau, que em digués el que era per ella la plàstica que es feia a l'escola.** Em plau compartir amb vosaltres les seves paraules:

"[...] per mi, la plàstica a l'Escola Thau no és un conjunt de memòries aïllades. Els que hem estat aquí prou temps sabem que la plàstica és la vida mateixa de l'escola. L'escola i el flux continu d'idees i sensacions que la plàstica ha anat produint al llarg dels anys són una mateixa cosa."

Durant aquests darrers vint anys he conviscut i treballat amb aquests artistes excepcionals que són els mestres de plàstica de Thau. Ells m'han ensenyat a acompanyar l'alumnat a aprendre a mirar amb uns altres ulls. Us ben asseguro que és un veritable plaer viure quotidianament embolcallat d'art.

Voldria que fossin aquests mateixos artistes els qui us expliquin de primera mà què ha significat l'educació artística a la nostra escola.

Ricard Vaccaro (1946-2016) i Montserrat Ribó van ser mestres de plàstica durant més de quaranta anys a l'Escola Thau Barcelona. Seva és la petja poètica que avui ens inspira i ens arrela a l'essència artística de l'escola.

"[...] sempre hem intentat crear una consciència estètica que no anul·li en cap moment la creativitat dels alumnes. Entenem l'educació plàstica com un procés d'experimentació de l'infant, que l'ha de dotar de la capacitat d'observar i de descobrir el món al qual pertany, partint de la vessant creativa. El procés creatiu per a l'infant no és, al nostre entendre, un intent de generar còpies, més o menys acurades, de dissenys d'adults. Creiem que és un relaxar-se, un deixar fluir allò que es dugui a dins, sigui el que sigui. Es tracta de seure a la vora del propi riu i, tot tancant els ulls, escoltar tranquil·lament allò que et diguin les veus de les aigües en moviment, més que no pas esforçar-se a reproduir els models d'altres. Què necessita l'expressió individual dins del col·lectiu de l'aula? Llibertat d'acció intellectual, destruir per construir, concretar per arribar a l'abstracció (l'ordre no té importància), de l'abstracció a la figuració, sentir els impulsos que transmeten aquelles coses que o bé observem o bé recordem i, per què no, inventem. Naturalment, tot això respectant la diversitat del grup."

Anna de Casacuberta, antiga mestra de plàstica de Thau Barcelona, encara avui col·labora sovint en projectes de l'escola aportant la seva espurna, la seva originalitat i, sobretot, la seva delicadesa artística.

"A l 'escola i al parvulari, sempre he pretès que els nens i les nenes es puguin sentir capaços d'expressar-se lliurement i que tot el que realitzin els doni satisfacció i plaer.

Com ho he fet? Sempre a través del joc. Inventant contes que els engresquessin a entrar en el procés creatiu. Donant-los confiança i seguretat, creient sempre en ells i ajudant-los a saber treure tot el seu potencial de manera tranquil·la i serena.

Cal saber com valorar-los i escoltar-los. Els he donat eines i els he ensenyat tècniques que han afavorit l'expressió de les seves emocions i els han ajudat a enriquir la seva creativitat.

Al llarg dels anys, la meva sorpresa ha estat veure com les seves vivències han quedat reflectides i interioritzades a través de les seves creacions, que comparteixen amb els companys, i com gaudeixen de l'intercanvi d'emocions.

És interessant constatar com de mica en mica van adquirint les habilitats necessàries per desenvolupar una opinió i un gust per l'estètica."

Mercè Batallé i Belén del Castillo són les actuals mestres de plàstica de l'etapa de primària i també del curs de P5. Treballen sempre plegades amb cinquanta alumnes, en un únic espai, acollidor, concebut com un taller d'art que permet dur-hi a terme projectes i creacions artístiques sorprenents.

"A les classes de plàstica, a partir del desvetllament de la curiositat i de la imaginació, l'alumnat connecta amb les emocions i, alhora, es potencia el seu pensament creatiu, l'enginy i la capacitat inesgotable d'innovació. Amb les dinàmiques de treball que els proposem, afavorim que es desenvolupi la seva autonomia i confiïn en si mateixos. És emocionant veure com flueixen les idees de cadascun dels alumnes i es genera un ambient que els convida a crear lliurement, entenent l'error com una oportunitat d'aprenentatge. A les sessions de plàstica de Thau donem més importància al procés de treball que a la producció final, potenciem l'au-

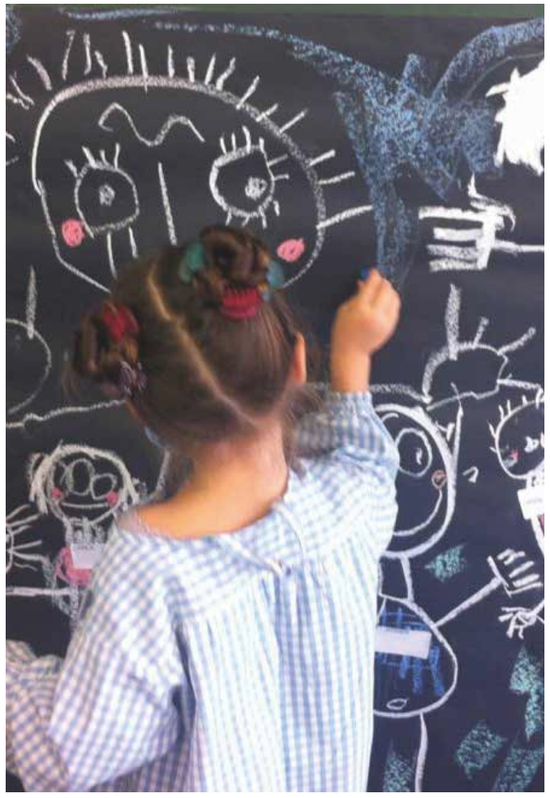

mar torn a ser dels estimem el nostre planeta

tonomia i el gaudi i respectem sempre el ritme i la voluntat d'expressió de cada persona. Per fer-ho, treballem de manera global i acompanyem l'alumnat a observar amb serenor, a desenvolupar la intuïció sense complexos i a inventar des del coneixement inconscient."

Ester Olivé és la professora de plàstica de l'etapa de secundària. L'alumnat, amb ella, realitza creacions acurades, desimboltes i poètiques. Per fer-ho, gaudeix d'un espai idoni per a l'expressió i la creativitat màxima.

"Per mi, l'expressió plàstica ha de servir a l'alumne, sobretot, perquè desenvolupi la seva creativitat i expressió. És un medi, un llenguatge, pel qual es poden comunicar, expressar i explicar sentiments, emocions i desitjos. Apropem l'alumnat a un ventall molt divers de tècniques i materials. Sovint les tècniques emprades són innovacions compartides amb l'alumnat i els materials que utilitzem en moltes ocasions no són convencionals. L'alumne s'expressa, crea, compon, distribueix, traça, pinta, toca, gaudeix, s'asserena, destrueix per reconvertir, recicla, innova, observa, pensa, sent, imagina, construeix, coneix, sent, inventa, descobreix, comparteix, aprèn, conviu, es regira, parla, juga, riu, es diverteix, ajuda, ensenya, respecta, neteja, endreça, col·labora, es concentra. És responsable i autònom, treballa individualment i en equip, coopera. A Thau, l'alumnat disposa d'una aula de plàstica que esdevé taller. Els materials es poden emprar amb absoluta llibertat per poder gaudir i crear.

La nostra escola és un entorn en el qual l'alumnat veu com l'art es potencia i s'utilitza de manera quotidiana. A través d'instal·lacions, d'exposicions i de *performances*, exposem a dins i a fora de l'aula per mostrar les obres i també per transformar l'espai quotidià."

A partir d'aquest curs, l'alumnat de parvulari de l'escola es troba una hora a la setmana amb Marta Fontclara, mestra d'aquesta etapa, per assaborir la calma a través de l'art.

"Tots els éssers humans tenim emocions. Les emocions són patrons de conducta i sense no sobreviuríem. Des d'Art i Educació emocional pretenc que l'infant vagi reconeixent les seves emocions per poder-les expressar a través de les seves creacions. L'infant té ulls d'artista i la seva mirada combina realitat i fantasia de manera pura. A les meves classes pretenc provocar converses que el facin reflexionar sobre el que sent i a través d'exemples viscuts i situacions reals o imaginàries que el portin a establir relacions per identificar emocions, sempre des d'una visió alegre i positiva que l'ajudi a agafar més confiança en si mateix. La confiança és el punt de partida que l'ajudarà a valorar les seves produccions i creacions com a úniques. Pretenc que els nens i les nenes expressin la seva creativitat sense limitacions ni comparacions, i surtin de models establerts.

"Es poden comunicar, expressar i explicar sentiments, emocions i desitjos."

Tot i així, les tècniques emprades són molt importants. L'infant de 3 a 6 anys necessita aprendre unes tècniques de llenguatge plàstic que li permetran aquesta expressió creativa. Elements com el fang i l'aquarel·la entren en joc. A mesura que el domini d'aquestes tècniques millora amb la repetició i la manipulació i, alhora, augmenta la confiança, l'infant troba plaer en l'expressió artística, el procés creatiu pren importància i l'ajuda a prendre consciència del moment present i a gaudir del que està fent. Evidentment es valora el resultat, però mai no hauria de ser la finalitat. D'aquesta manera, ajudant l'alumnat a gaudir del procés, crec que es troba un equilibri emocional que l'ajudarà en molts àmbits de la seva vida. He pogut comprovar que quan els infants aprenen amb alegria i confiança i desenvolupen recursos per trobar el silenci i l'atenció necessaris poden trobar un gran plaer en el procés creatiu. La creativitat obre portes i dona seguretat, autonomia i capacitat de decidir. Tots els infants tenen dins seu un gran potencial creatiu. Cal estar atents i presents perquè el puguin desenvolupar amb harmonia."

CIC ELISAVA Cicles Formatius de Disseny

El disseny com una professió

Bárbara Martínez
Coordinadora de CIC Elisava Cicles Formatius

Just aquest any es compleixen cent anys de la fundació de l'escola de disseny més influent de la història: la Bauhaus. Una escola que en només catorze anys d'existència va marcar les bases de l'ensenyament que avui en dia difonem. Curiosament, l'escola es va anomenar "escola d'arquitectura, art i oficis artístics", i entenia la formació com un ofici transversal que engloba totes les disciplines de les arts, l'arquitectura i el disseny.

Precisament aquesta herència és la que transmetem des de CIC ELISAVA Cicles Formatius de Disseny, i fomentem un ensenyament eminentment pràctic que emula el treball professional en l'estudi de disseny o l'agència publicitària, per tant, un treball de taller. Això no significa que en la pedagogia del disseny no hi hagi l'espai per a la reflexió, atès que aquesta és implícita en la nostra professió; ho entenem així a les nostres aules, on desenvolupem una metodologia projectual que inclou totes les fases del projecte de disseny.

Els nostres cicles formatius de disseny comencen la seva trajectòria amb el cicle de grau mitjà Assistència al producte gràfic interactiu (APGI), un cicle adreçat als més joves que ja volen adreçar els seus estudis cap a un entorn professional. En aquest cicle, de dos anys de durada, s'introdueix en el primer curs assignatures de base perquè prenguin contacte amb la professió. En el segon curs les matèries són més específiques, i es donen opcions més variades per a la pràctica del disseny per formar professionals capaços de desenvolupar tasques de disseny relacionades amb l'edició web i amb la producció i el manteniment d'elements multimèdia i productes gràfics interactius.

Un cop acabat el grau mitjà d'APGI, l'alumne obté un títol de graduat en grau mitjà que l'acredita per treballar, tot i que per edat i possibilitats els alumnes opten majoritàriament per continuar els estudis de grau superior.

El grau superior de gràfica publicitària i de gràfica interactiva és un pas més enllà força important en la formació final de l'alumnat, ja que es demana una implicació màxima en els estudis, i responsabilitat i autonomia en el desenvolupament dels projectes.

Els dos anys de grau superior continuen el camí recorregut a grau mitjà per fer entendre el disseny, en totes les seves disciplines, com quelcom que estudiem de manera global. Tot i tenir assignatures del pla oficial que marca el Departament d'Ensenyament, totes les matèries s'han d'entendre de manera transversal i es complementen entre si, atès que el desenvolupament de les classes és un reflex fidel de la pràctica professional. En aquesta fase del cicle l'alumnat ha d'entendre què significa participar en un equip interdisciplinari, ha de portar diversos projectes alhora, ha d'aplicar els seus coneixements

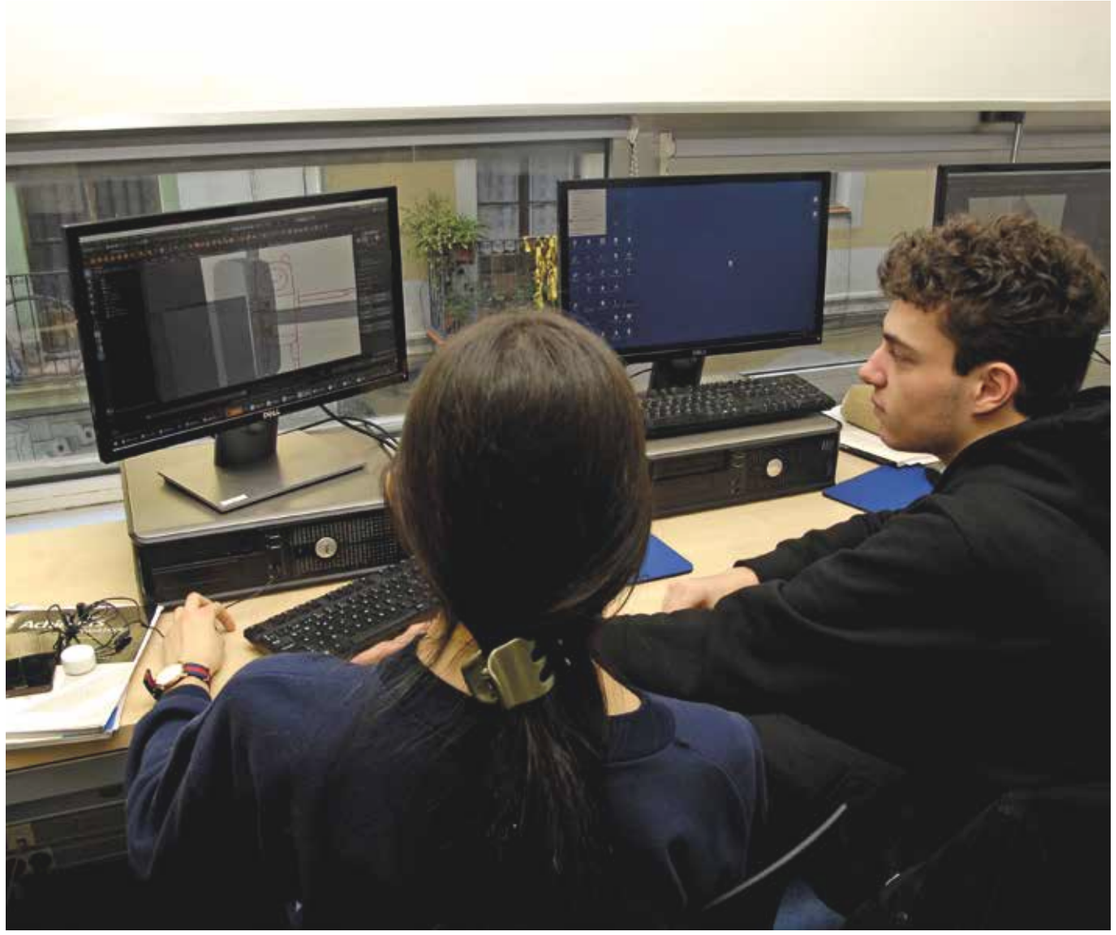

amb la metodologia adequada i ha de demostrar que assoleix els coneixements necessaris per convertir-se en un professional de la comunicació gràfica. La formació rebuda els permetrà atendre els llocs de treball d'aquest àmbit relacionats amb el disseny i la publicitat, l'edició gràfica, l'entorn web i multimèdia i els mitjans de comunicació.

Aquesta formació global que els acredita com a professionals en l'àmbit del disseny es complementa amb un projecte de llengua estrangera. Dins de l'horari lectiu de cada cicle formatiu es prepara el nostre alumnat per obtenir les diferents certificacions oficials d'anglès (B2-First i C1-Advanced), per assegurar que en el moment de la graduació tot l'alumnat hagi desenvolupat les competències necessàries, avalades per les acreditacions oficials, per comunicar-se en llengua anglesa en un ampli ventall de contextos laborals i acadèmics.

Persones (Alumni)

Paulina Muxart i Agell
Catedràtica d'Arts Plàstiques i Disseny

"Per això m'ha interessat sempre indagar en l'art i el disseny."

Vaig néixer el 1959, i estic a punt de fer seixanta anys. Vaig estrenar l'Escola Thau amb el grup d'alumnes més grans, hi vaig fer tota la formació de primària al preuniversitari, i després em vaig llicenciar en història de l'art i en belles arts. La meva activitat principal ha estat la docència en una escola pública d'art i disseny, des de fa més de trenta-tres anys. Estic feliçment casada i tinc dos fills, una noia i un noi.

Aquest resum ja diu molt de qui soc, però no parla gaire de com es viuen aquestes experiències, del fluctuar dels pensaments, de per què s'han encaminat així les decisions ni dels dubtes que al llarg de la vida van sorgint. Per tant, procuraré explicar-vos una mica de tot.

Soc la filla gran d'un matrimoni de pintors, el Jaume i la Roser. En el cercle d'amistats en què ells dos es movien, un dia algú els va explicar que estava a punt d'obrir-se una escola nova, catalana, que recollia els fruits de l'escola moderna d'abans de la guerra. Suposo que després de plantejar-se si s'ho podien permetre no van dubtar a matricular-m'hi, i van iniciar un camí que després seguirien els meus tres germans. **A l'escola, m'hi vaig sentir còmoda des del primer dia i sens dubte va ser la meva segona família, i vaig prendre com a germans els companys i les companyes amb qui conviuria fins als disset anys. Aquests primers anys en què el món se't va revelant, depèn d'on es posa el focus, el to amb el qual t'expliquen el sentit i el perquè de les coses, les dinàmiques de treball i de joc, el tracte personal que reps, la paciència i les expectatives que els altres dipositen en tu, que són determinants en la formació de la personalitat dels individus, i en el meu cas van ser un complement sense fractures amb el que passava i rebia a casa. Remarco això perquè crec que en ambdós llocs vaig treballar per igual la concepció que aprendre, fer i gaudir formen part d'un mateix objectiu de vida.**

Amb tota naturalitat l'art va formar part de la meva vida. Als meus germans i a mi, ens agradava veure com dibuixaven i pintaven els pares, cadascun al seu estudi, i generalment, si no teníem deures, en arribar de l'escola i ben berenats, ens posàvem nosaltres també a dibuixar. De vegades copiàvem algun dibuix dels que feien. Era més fàcil fer-ho de la mare perquè ella combinava l'obra pròpia amb encàrrecs d'il·lustració (portades de discos, de Cavall Fort, nadales, etc.) i les seves imatges tenien la màgia dels contes. A més a més, tenia l'estudi al mig de casa, mentre que el del pare era un espai propi i tancat a l'altra banda de la terrassa.

Ben aviat, el pare va començar a donar

classes, primer a Elisava i després a Belles Arts. Això volia dir sentir parlar també de la formació dels estudiants i dels debats que entre professors i alumnat tenien.

El panorama artístic què m'envoltava es va anar ampliant a mida que les llibreries de casa s'omplien de monografies d'artistes, de catàlegs de biennals, de filosofia i teories de l'art, però també de llibres d'arquitectura, de disseny o de fotografia. Entremig, força llibres de poesia, que agradaven a la mare. Ho remenava tot.

Jo em pensava que orientaria la meva professió cap a l'arquitectura. M'agradava imaginar diferents espais habitables, especialment m'atreien els nòrdics. La fusta, els grans finestrals i el paisatge que els envoltava. L'interiorisme d'espais pensats per a l'estudi i la lectura o cuines on fer-hi pastissos. Abans no es viatjava tant com ara i les revistes i els llibres eren els que ens ajudaven a construir aquests imaginaris.

Però va arribar el moment de fer el pas i les classes de física se'm resistien. Això, i que alguns amics arquitectes, més que encoratjar-me, em dibuixaven un panorama de l'arquitectura al nostre país poc semblant al que jo em figurava, em va fer reorientar el meu futur i vaig prendre el camí de l'estudi teòric de l'art. Creia que així podria aprofundir sobre les diferents formes artístiques, entendre una mica més allò que ens amaguen i el context en què van ser creades. I no només veuria i sabria de pintura i escultura, sinó d'arquitectura, que tant m'agradava. A Bellaterra la facultat s'obria també a l'estudi del cinema i de les arts aplicades, o sigui que em veuria envoltada de tot un món sensible en què els creadors es manifestaven des de diferents perspectives.

Però només l'estudi del que hi ha fet em deixava una mica ansiosa, necessitava fer jo també. O sigui que, mentre feia història de l'art, vaig començar els estudis de belles arts. Allà cada estudiant té la seva dèria i és com una olla bullint. Tot m'era familiar però crec que jo no patia cap contenció en espera de descloure'm, sinó que la meva personalitat era més reflexiva i en certa manera més lenta. Precisament el concepte el tenia bastant format i el que jo cercava era explorar procediments i materials. Segurament necessitava hores i formació de taller, quelcom més proper a l'ofici. Això ho veus amb el temps. Vull dir que el que una cerca no sempre és fàcil de saber, i no ho troba a la seva mida. En el meu cas m'agradaven moltes coses. També la dansa i dibuixar l'espai amb el cos. Vaig acabar les dues carreres i com tants altres sense saber gaire bé què faria aleshores. De tant en tant agafava encàrrecs d'il·lustració, feia suplències com a professora en algunes escoles i també vaig viatjar i residir a l'estranger un temps.

Encara tenia el cuquet per l'arquitectura, i rumiava com arribar-hi des d'alguna vessant. Amb els anys, també us he de dir que he enyorat la ciència. Segurament no el seu llenguatge, que se'm presenta massa incomprensible a hores d'ara, sinó allà on arriba. Saber dels avenços científics, de les interrelacions que han calgut o de detalls concrets, em fa establir certs paral·lelismes amb l'art que intueixo propers. Quan vaig voler aproximar-me de nou a la física, ho vaig fer de la mà de la història de la ciència, que, contra tota aridesa, se'm va presentar com una autèntica aventura.

Reprenent el fil, després d'unes quantes derives que us estalviaré, vaig entrar com a professora a l'Escola d'Art i Superior de Disseny Pau Gargallo, a Badalona. Gargallo va ser un escultor del començament del segle XX, innovador en les formes i solucions tècniques, que es va formar a la Llotja de Barcelona i va continuar estudis a París, però que no té cap vincle amb Badalona més enllà que algú un dia va decidir posar-li aquest nom. Jo tampoc no tenia cap vincle ni amb aquestes escoles ni amb Badalona, però la casualitat va fer que conegués una pintora que hi treballava i em va dir que buscaven algú amb una certa experiència en el món de la il·lustració per col·laborar en un nou pla d'estudis. Jo, com us he dit, havia fet per encàrrec algunes il·lustracions, sobretot per a llibres de text. A belles arts fèiem dibuix, sense adequar-lo a l'àmbit de la il·lustració, però gràcies a totes les que havia vist fer a la mare, i els llibres de tot i d'arreu als quals havia tingut accés, la veritat és que tenia força informació. M'hi vaig presentar i em van agafar.

D'ençà d'aleshores, aquestes escoles han canviat força. Eren les escoles d'arts i oficis que precisament havien mantingut els oficis quan l'Escola de Belles Arts se'n va escindir per quedar-se amb les arts. Hi vaig entrar perquè el centre havia decidit treure els estudis de pintura mural, que semblava una cosa obsoleta, i introduir-hi estudis d'il·lustració, que no tenien enlloc uns programes reglats. Totes i cadascuna d'aquestes escoles, que es troben repartides per tot el territori, han anat adaptant els estudis que ofereixen a la realitat i la demanda del seu entorn. El disseny hi ha crescut perquè en certa manera els diferents oficis duien implícit el concepte que ara tenim de disseny. Disseny ceràmic, disseny gràfic, disseny de producte, disseny de moda, disseny d'interiors, arts aplicades a l'escultura, joieria, arts del llibre (gravat i enquadernació), animació, còmic, il·lustració i ara disseny d'interactius, i encara unes quantes especialitats més.

En els ensenyaments continuen les reformes i soc molt crítica amb els darrers passos que s'estan fent en els plans d'estudis de formació en arts i disseny. Es van retallant les hores de formació al centre escola per passar-les al centre empresa. S'està fent massa des dels despatxos i comptant massa poc amb el punt de vista del professorat i l'alumnat. Si la formació i les pràctiques a les empreses tenen les seves bondats, no s'haurien de fer en detriment de l'aprenentatge formal amb educadors professionals, precisament orientats a desenvolupar la capacitat d'aprenentatge, tant de tècniques com de contextos. Això i els plans uniformats de qualitat que resten espai a valoracions pròpies, tan necessàries per no estancar la cultura i el coneixement. Però no em vull estendre en aquest punt, que donaria per a un polèmic debat.

El que sí que se'n desprèn és que parlar d'educació és parlar de política i cultura. Una política o una altra vetllaran de manera diferent pel seu desenvolupament. Es poden propiciar pedagogies que promoguin actors passius o actius, crítics o submisos, rígids i flexibles, individualistes o col·laboradors. Parlar d'art, d'estètica o de cultura de vegades sembla que sigui una qüestió que hagi de passar a un segon pla ateses les

urgències socials, que sens dubte no poden esperar. Però actuem en funció de la cultura des de la qual ho fem. Des d'aquesta prenem consciència de les coses, i quan hem de pensar com viure la ciutat, com viure els espais comuns, com fer una casa, com dissenyar un moble, o com mostrar allò que només pot ser mostrat mitjançant les arts, ho fem motivats per les diferents situacions socials i estem intervenint en l'entorn i en la societat. L'art té algun efecte sobre els subjectes. L'art ens pot ajudar a veure-hi d'una manera nova.

Per això m'ha interessat sempre indagar en l'art i el disseny. Des de la vessant pràctica i l'especulativa. Em cal anar de l'una a l'altra, en períodes de temps irregulars. Si la feina a l'escola em demana moltes hores d'estudi i lectura, em cal després treballar per contacte, amb la simpatia dels sentits, el tacte que activa la vista, el tacte que em retorna la idea de la meva existència. Alguns filòsofs troben en la mà un valor teleològic, el millor exemple que caracteritza l'ésser humà en una cadena ontològica: per assolir, prendre, comprendre, analitzar, saber, saber donar, etc.

He exposat obra en diverses ocasions, encara que de tant abocar-me a la docència he anat reduint l'espai perquè una interessant producció pròpia fructifiqui. No me'n penedeixo ja que, sigui com sigui, l'interès per tot el que he anat fent m'ha marcat el pas. Darrerament, però, he intervingut en l'espai arquitectònic, sigui sensibilitzant amb imatges els murs o singularitzant amb formes i colors diferents espais. Al final aquella meva inquietud arquitectònica ha trobat una sortida. En diverses ocasions també m'han cridat per participar en un màster de disseny d'interiors i us dic que he après i he gaudit molt de totes aquestes experiències.

Fa poques línies us explicava que a mitjan vuitanta es van eliminar d'algunes escoles els estudis de pintura mural perquè eren obsolets. S'hi estudiava la tècnica del fresc o el temple. Paradoxalment, al mateix temps, s'estaven utilitzant els murs de les ciutats per dur a terme un seguit d'accions reivindicatives, de tipus contracultural, que amb altres tècniques més directes (rodets, brotxes, esprais, impressions) tornaven a estar en voga. De la contracultura a la revisió del concepte de pintura mural i a la implementació de noves fórmules comunicatives.

Hi ha també un revifament de l'artesania. Semblava que anava quedant arraconada i des de diferents sectors s'ha anat recuperant. La seva identitat primordial és el treball impulsat per la qualitat i una bona relació entre les habilitats i la comunitat. En general és un sector en què les formes per cooperació superen les de competència. L'artesà requereix entrenar unes habilitats que necessiten la consciència de tot el cos: per trobar la força necessària, el ritme exacte i un bon control. L'artesania demana una consciència especial del material, assimilar lentament la informació que li arriba de la mateixa pràctica i dur a terme un lent ritual de producció. Li cal aparcar solucions apressades, entrenar la paciència i aprendre a tolerar el fracàs.

Que diferent, oi, del ritme i de les exigències de la societat en què vivim? Segurament en algunes d'aquestes pràctiques molts hi busquem el contrapunt.

Per acabar, encara que soc docent en una escola d'art i disseny, el disseny no és el meu àmbit de treball. Hi he aportat aspectes introductoris vinculats a la percepció, la forma i el color. He procurat que alliberin la percepció potenciant els diferents sentits, cercant al màxim una disposició receptiva, lluitant contra l'anestèsia de la familiaritat amb l'entorn. Per tocar el món. Nodrint-me d'altres disciplines puc posar en diàleg altres camps de coneixement. Acudeixo a científics, poetes, arquitectes, ballarins, agrònoms, antropòlegs o filòsofs. Expandir el coneixement per activar dimensions interpretatives que siguin capaces de posar en relació idees i fets.

En cursos més avançats, vinculats al pensament, parlem del disseny partint de la base que és un territori poc fix i homogeni, que ens permet analitzar diferents pensaments i enfocaments, amb l'objectiu de poder introduir millores en allò que ens envolta, posant èmfasi en la responsabilitat del dissenyador, que ha de mirar al futur social i mediambiental.

No vull acabar aquest perfil sense adreçar unes paraules a qui va ser professor de plàstica de tantes generacions de Thau. M'estic referint a Ricard Vaccaro. Estimat per tots, ell va saber conduir de manera oberta i multidisciplinària la nostra formació en l'àmbit de la sensibilitat.

Mariana Castel Juanmartí
Dissenyadora gràfica i fotògrafa

MARIANACASTEL
DISSENY I FOTOGRAFIA

“Vaig aprendre la tècnica i allà va ser quan vaig començar a veure un futur professional.”

Des de sempre he estat de poques paraules, he preferit transformar-les en imatges. De nena havia fet classes de dibuix, però amb els anys ho vaig anar deixant de banda, perquè em va arribar a les mans una eina que no havia tingut abans: una càmera de fotos. Recordo que quan fèiem excursions sempre en portava una i m’agradava captar tots els moments, per després tenir el record guardat per sempre. Encara ara tinc els àlbums que feia llavors amb totes les sortides de primària i de l’ESO.

Em vaig anar fent gran i la fotografia seguia allà, però mai no vaig pensar que podia dedicar-m’hi professionalment. En el moment d’acabar la secundària al Thau Sant Cugat, l’any 2006, vaig haver de triar un batxillerat i just en aquell moment em vaig oblidar del món de les arts. No tenia del tot clar que fos el meu futur professional i em vaig decantar per un batxillerat tecnològic, però especialitzat en arquitectura, perquè veia que en aquest camp hi havia un element artístic de base.

Vaig cursar el batxillerat i em vaig graduar al CIC el 2008, i llavors havia d’escollir carrera. Durant els dos anys de batxillerat tenia clar que volia fer arquitectura, però de cop se’m va obrir un món. Vaig descobrir el disseny gràfic: els colors, la tipografia, la imatge, la composició, l’ordre i la tècnica. Resoldre els problemes visuals. Parlar a través de la imatge, comunicar-me. Desconeixia per complet la feina que podria fer com a dissenyadora, però jo ja ho tenia clar i vaig oblidar-me de l’arquitectura per fer el graduat superior en disseny gràfic a Eina, Escola d’Arts i Disseny.

La fotografia em seguia acompanyant, des d’aquell primer dia que vaig descobrir-la, seguia fent fotos diàriament: m’agradava refugiar-me darrere la càmera.

A la carrera de disseny gràfic vaig fer classes de fotografia, vaig aprendre la tècnica i allà va ser quan vaig començar a veure un futur professional en aquesta disciplina. M’imaginava creant projectes de disseny combinats amb fotografies meves; des de publicacions en paper fins a campanyes de comunicació. Va ser llavors quan les dues disciplines es van unir i tenia clar que en algun moment voldria treballar-les professionalment.

Durant la carrera vaig fer l’Erasmus a París ESAG Penningham, on la tècnica artística era la base de tot. Vaig dibuixar com mai no ho havia fet. Era més una carrera de belles arts que de disseny pròpiament.

Em vaig graduar a Eina l’any 2012 i, atès que aleshores no tenia gaire experiència, sabia que no era el moment per treballar per compte propi. Vaig entrar a treballar al departament de màrqueting d’una

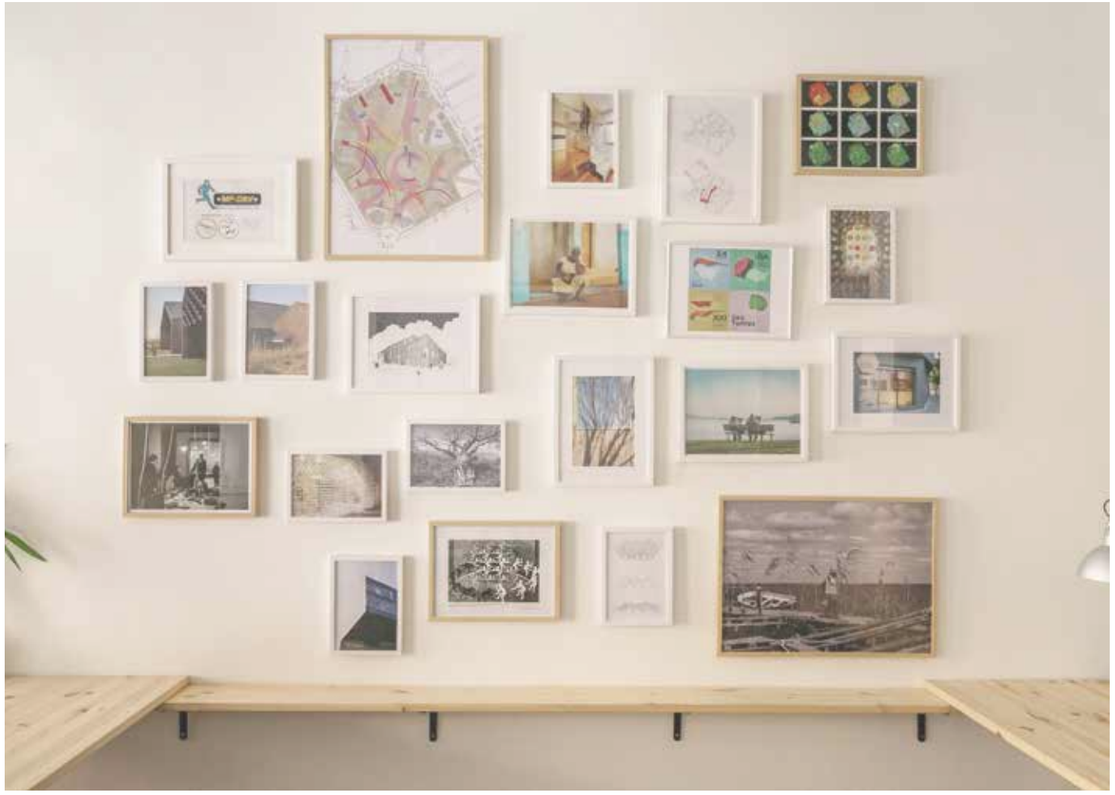

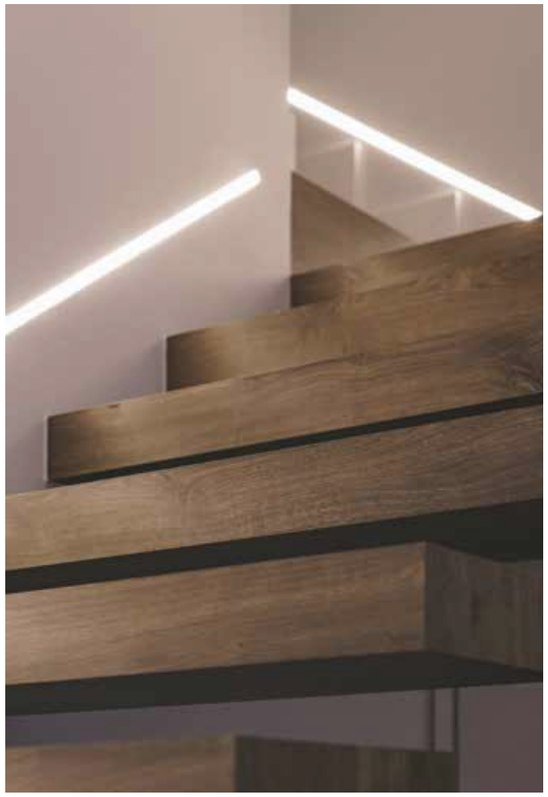

gran empresa, on vaig agafar l'agilitat que tinc ara per resoldre imprevistos. No se'n parla gaire d'aquesta part del món de la comunicació, perquè més enllà de ser creatiu has de ser resolutiu i àgil. Com a dissenyadora he de conèixer les eines i les tècniques per poder dedicar més temps a la creativitat. Com millor tens la tècnica més temps pots dedicar a la idea, i en aquell departament només vaig treballar la tècnica, poc marge tenia per dedicar-me al món de les idees.

Notava que la meva part més artística estava estancada i necessitava seguir formant-me. El món de la fotografia seguia enganxat a mi i encara no havia trobat la manera de donar-li la forma professional que buscava. **Llavors vaig decidir especialitzar-me i estudiar un postgrau de disseny editorial i fotografia**, a Eina: les dues disciplines que més m'interessaven, la imatge i la composició de les històries.

Curiosament el treball de final de postgrau va ser un llibre de fotografia d'arquitectura al detall, "Punt de fuga". Volia explicar com les línies de fuga que dibuixen els elements arquitectònics tenen la capacitat d'aparèixer i de desaparèixer d'una manera fugaç. L'arquitectura va tornar a aparèixer i va ser quan vaig decidir fer un salt.

Mig any després d'especialitzar-me, el març del 2016, vaig decidir fer el pas, sentia que tenia l'experiència necessària i volia començar a treballar pel meu compte, i alhora també buscava una llibertat professional que no havia trobat encara.

Vaig crear el meu propi estudi de disseny i fotografia, sota el meu nom: Mariana Castel Disseny i Fotografia.

Al principi treballava des de casa, els projectes no acabaven de sortir com esperava i no tot era tan fàcil com havia imaginat. Vaig decidir invertir en un espai de treball i va ser una de les millors decisions per poder créixer professionalment. Ara treballo des d'un espai de coworking on comparteixo cada dia amb altres professionals. Una petita comunitat on compartim recursos, un espai obert a noves idees i on aprenc dels altres.

Combino el disseny i la fotografia per crear projectes que respiren frescor i naturalitat, treballo de la mà del client i alhora col·laboro amb altres professionals: il·lustradors, dissenyadors, periodistes, arquitectes, etc. Confio molt en les xarxes interdisciplinàries, estar envoltat de professionals que t'aporten allò que tu no tens i a la inversa, llavors és quan el projecte surt bé i el client està content.

El món visual t'obliga a investigar i a fer canvis. Treballar pel meu compte m'obliga a buscar la manera de millorar constantment. L'autogestió de tot també és important, perquè no hi ha ningú que et digui el que va després, has de ser tu mateixa la que t'organitzis i alhora t'esforcis per seguir creixent dia a dia.

Una de les coses que més m'agrada de la meva feina és que darrere de cada projecte hi ha persones, persones que han posat tota la il·lusió i l'esforç per una idea a la qual volen donar forma i veure créixer. Aquests mateixos valors són els que vull transmetre: la il·lusió i l'esforç per fer allò que sabem fer i per treballar d'allò que ens agrada.

www.marianacastel.com

L'expressió a través de les arts plàstiques m'ha acompanyat des de petita. Recordo molt les classes amb Romà Panadès, que cada setmana ens proposava coses noves i treballar amb materials diferents, fang, ceres o materials directes de la natura, per explorar totes les seves possibilitats.

Educació, societat i valors

Stylos a Roma, Tuscia a Florència i Pinacoteques a Madrid, una experiència cultural més enllà de l'escola

Miren Jasone Palomar
Segon de batxillerat de les arts
CIC Escola de Batxillerats

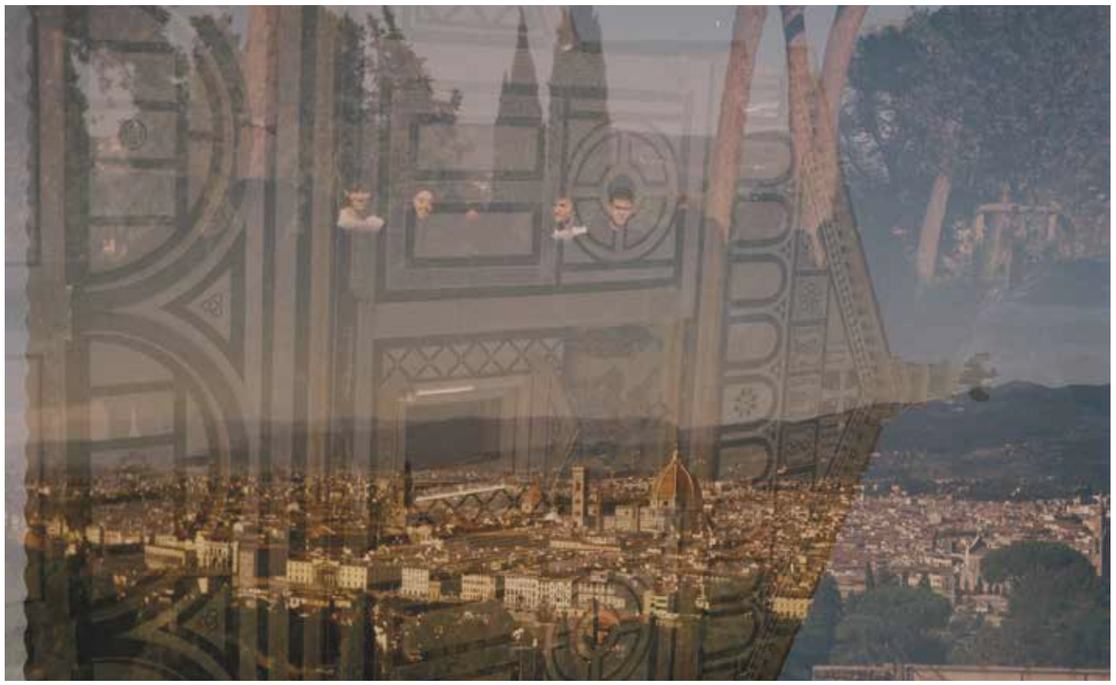

Diuen que la memòria està íntimament relacionada amb la vivència d'experiències. Les persones recordem a partir de vincles que crea la nostra ment amb la realitat, i d'aquesta manera la informació retinguda perdura en el temps. En la majoria de casos, molt del coneixement que els alumnes adquirim al llarg del batxillerat s'acaba convertint en una saturació d'informació que un cop superada la selectivitat s'allibera i s'evapora.

Les iniciatives de Stylos a Roma, Tuscia a Florència i les Pinacoteques de Madrid, són justament una aposta per estimular la sensibilitat i l'interès per l'art, i alhora per immortalitzar una inigualable experiència cultural, a més de desenvolupar tota una sèrie de competències d'organització, esperit crític i discursiu, relacions interpersonals i introspecció.

Per a qui no coneix la proposta, Stylos consisteix en un seminari d'humanitats en què, a partir d'un trimestre de preparació teòrica, es fa un treball de camp de quatre dies a Roma, on es visiten els punts més importants de la pintura, l'escultura i l'arquitectura de la ciutat, estructurat a partir d'exposicions orals i d'explicacions a càrrec dels alumnes, ampliades pels professors. Al llarg d'aquest recorregut hi ha l'oportunitat de conèixer la Roma antiga, la Roma dels papes o la Roma contemporània.

Tuscia és un seminari similar, però en aquest cas el destí és Florència i Pisa. L'experiència també es desenvolupa a partir d'una ruta molt completa, que passa per epicentres artístics com el Palau Mèdici-Riccardi, Santa Maria Novella, el Museu dels Uffizi, el Palazzo Vecchio, Santa Maria dei Fiore, el Museu dell'Opera del Duomo, Campo dei Miracoli, etc.

Aquestes dues activitats van ser realment apassionants, entre altres coses gràcies a la preparació prèvia a les classes impartides per Frederic Raurell, creador de la proposta Stylos. Un cop a les ciutats italianes, vam poder confirmar que per analitzar la pintura, l'arquitectura i l'escultura cal dominar una sèrie de conceptes que permeten presentar les obres de manera acurada. Gràcies a això, en només tres o quatre dies per sortida vam explorar pràcticament totes tres ciutats.

Cal destacar que Tuscia va ser una iniciativa impulsada pels alumnes que havien fet Stylos per poder repetir l'experiència a la Toscana. Tot i que semblava impossible que es pogués arribar a fer, pel fet que segon de batxillerat és un curs delicat, un cop més la passió per la cultura va guanyar la rigidesa acadèmica i va rebre tot el suport del CIC. Aquest fet és realment important, ja que posa en evidència l'esperit de llibertat, d'obertura i de rebuda de propostes noves dels alumnes per part de la institució.

Quan es van presentar els projectes es van programar com unes sortides més aviat intel·lectuals, focalitzades en l'art i en un treball de camp, però no només ha estat això.

En primer lloc, el fet de poder anar acompanyats de professors experts va ser realment enriquidor, una pluja constant de curiositats i detalls que intensificaven l'interès. També va ser un bon moment per compartir amb ells converses totalment naturals i enriquidores.

En segon lloc, el fet de sortir del context escolar permet conèixer altres facetes dels professors i veure-ho tot amb una perspectiva diferent. A més, tenint present que els alumnes estem en un moment que hem de començar a projectar un futur i una professió, els treballs de camp ens van proporcionar una obertura mental per tenir en compte opcions laborals que no solen aparèixer als programes acadèmics, com seria treballar en el món dels museus com a comissari, historiador, restaurador, periodisme, disseny gràfic o fins i tot fotografia.

Un dels moments més especials van ser les sortides nocturnes, que vam fer amb una altra mirada a les obres arquitectòniques. Mitjançant la il·luminació específica dels monuments i el cel de nit de les ciutats italianes, vam poder admirar l'atemporalitat de la Columna Trajana, la immensitat del Duomo, la màgia del Ponte Vecchio i l'excepcional ambient nocturn del Trastevere, amb les terrasses, la música i les converses, afortunadament tot en una temporada poc turística.

La tercera i darrera proposta a Madrid va començar agafant l'AVE. Vam visitar els museus més importants de la ciutat: el Museu del Prado, el Museu Reina Sofia, el Museu Thyssen-Bornemisza, la Casa Encendida, el Cercle de Belles Artes i d'altres. Aquesta va ser una activitat específica per als alumnes de segon de batxillerat de les arts, amb l'objectiu d'apropar-nos als continguts treballats al llarg de dos cursos. Prèviament havíem fet una selecció i una preparació prèvia a classe de les obres que veuríem als museus.

Aquest treball de camp va tenir una gran càrrega emocional: en ser una de les darreres activitats que fèiem plegats fora de l'escola, va ser un moment per acomiadar-se i els alumnes vam viure una unió molt intensa, que va culminar en un sopar on els professors ens van brindar una sèrie de discursos plens de lliçons i consells inoblidables. Un cop més, una gran experiència que ens va permetre veure en tres dies noves tendències artístiques i moviments ja consolidats, història i actualitat en l'art, tot un privilegi.

És tota una lliçó veure els professors que dediquen tantes hores a preparar un projecte en benefici nostre; com a jove és realment impactant. Els programes mil·limetrats per veure un gran ventall d'obres d'art és una joia, i als alumnes ens ha emocionat veure com els professors s'han esforçat tant per mostrar-nos la realitat de les matèries impartides durant els cursos, en benefici del nostre aprenentatge.

Agraeixo molt l'oportunitat que la institució ens ha donat de viure l'experiència estètica propera a l'obra d'art.

Vincles

ELISAVA

ELISAVA Escola Universitària de Barcelona
Disseny i Enginyeria

Dr. Javier Peña
Director general d' Elisava

ELISAVA Escola Universitària de Disseny i Enginyeria de Barcelona és un centre docent adscrit a la Universitat Pompeu Fabra. Fundada el 1961 a Barcelona, va ser pionera com a primera escola de disseny d'Espanya. Es va crear en el marc de la Fundació Institució Cultural del CIC gràcies a la coincidència d'ideals i aspiracions de tot un conjunt de promotors culturals, d'arquitectes i de dissenyadors interessats a desenvolupar la cultura del disseny i la seva pràctica com una activitat moderna i necessària.

La comunitat docent d' Elisava és formada per més de 700 destacats professionals en actiu (molts dels quals es van formar a la nostra escola), més un equip intern d'acadèmics, doctors vinculats al món del disseny, l'enginyeria, l'arquitectura o la comunicació i un heterogeni grup d'experts de reconegut prestigi en el marc empresarial. Aquesta suma teixeix una xarxa oberta, diversa i cosmopolita que dona forma a una escola moderna, crítica, amb una cultura del projecte consolidada i una integració amb el teixit social, cultural i productiu del país que ha marcat i continua marcant criteris i aptituds que han ajudat a construir un món i, sobretot, una Barcelona diversa, plural i millor.

La qualitat acadèmica a Elisava és exigent, i excel·lentment reconeguda internacionalment. Fa més de cinquanta anys que innovem mitjançant un model educatiu referent que avança amb la sinergia de cinc elements clau: la interacció del disseny, l'enginyeria i la comunicació, la comunitat docent i les nostres classes, la immersió en el món laboral i la recerca i un sistema de garantia interna de qualitat. La confluència de la comunicació, el producte, la tecnologia i el disseny ens permet afrontar el procés creatiu i del disseny en tota la seva complexitat, des de la conceptualització i la formalització d'un projecte fins al seu desenvolupament.
L'excel·lència marca el dia a dia d' Elisava, el dia a dia a l'aula, al despatx, al taller, al laboratori, amb les empreses, amb les institucions, amb nosaltres mateixos, amb el nostre entorn i amb el nostre planeta. Una excel·lència que és el resultat de l'experiència projectada a través del temps. És l'execució d'una forta intenció de qüestionar el coneixement, els processos i les metodologies, que a través de les preguntes adequades ens permet ordenar i així comprendre el que és gran igual que el que és petit, la teoria igual que la pràctica.

"Més de 700 destacats professionals en actiu."

L'Escola Universitària Elisava és una fundació privada sense ànim de lucre representada, regida i administrada per un patronat. No tenim cap manifest modern ni obeïm manaments, però tenim alguns principis, que són aquests:

- Ensenyar a pensar i a crear en llibertat
- Impartir una formació acadèmica d'alta exigència que respongui a les necessitats socials i laborals actuals
- Aportar progrés a la societat
- Fomentar la recerca, el desenvolupament i la innovació
- Facilitar l'ús de noves tecnologies
- Afavorir l'entesa intergeneracional i multicultural
- Impulsar la inserció professional de l'alumnat
- Obrir les nostres portes a totes les persones i als col·lectius la participació dels quals ens enriqueixi
- Projectar l'escola en l'àmbit internacional
- Contribuir al desenvolupament personal dels nostres estudiants des de la diversitat.

Destacats

Celebració de les Jornades TAC "Com assolir les competències digitals, avui, a les escoles", organitzades per la Fundació Flos i Calcat

Durant dos dies, la comunitat educativa va poder gaudir de l'experiència dels experts i investigadors del món de les tecnologies aplicades i treballades a les escoles i, alhora, compartir projectes propis de centres educatius que mostraven com apliquen les noves tecnologies en l'àmbit de l'aprenentatge.

Unes jornades patrocinades per la Fundació "la Caixa" i la Fundació Institució Cultural del CIC que es van desenvolupar al CosmoCaixa i van comptar, també, amb la col·laboració de la Generalitat de Catalunya. A l'acte inaugural, hi va participar el conseller de Polítiques Digitals i Administració Pública, Sr. Jordi Puigneró i, a la cloenda, la directora general d'Innovació, Recerca i Cultura Digital, Sra. Mar Camacho.

Flos i Calcat
Fundació Privada

Destacats

Presentació del llibre *La galeria dels quiets*, de Cristina Harster, *alumni* de l'Escola Thau Barcelona

L'Escola Thau ha acollit l'acte de presentació del llibre, a petició de l'autora, que ha estat molt especial i emotiu. Així s'expressava:

"Hola,
Soc la Cristina Harster, antiga alumna del vostre centre. Acabo de publicar un llibre, La galeria dels quiets, que rememora la meva experiència de nena discapacitada en el pas d'una escola especial a una de normal (la Thau), on el senyor Triadú em va ensenyar l'ofici de teixidora de paraules. En el llibre dic que sou la meva segona escola en termes cronològics, però la primera en el meu cor, perquè fou aquí on em vau ensenyar a caminar sense la crossa de la discapacitat."

ediciones carena

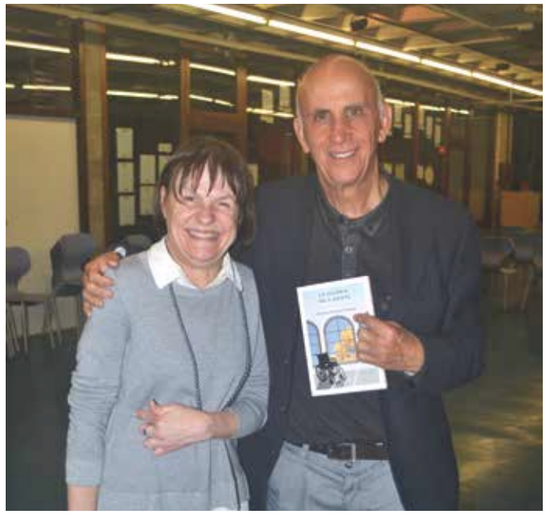

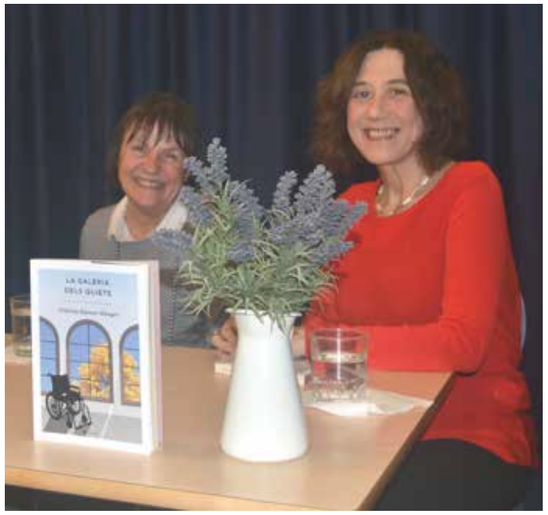

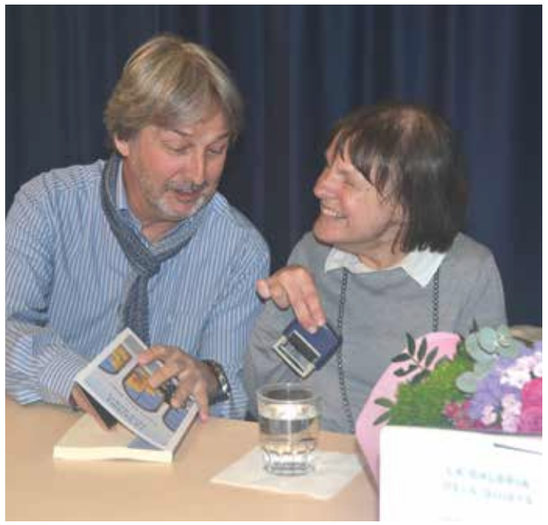

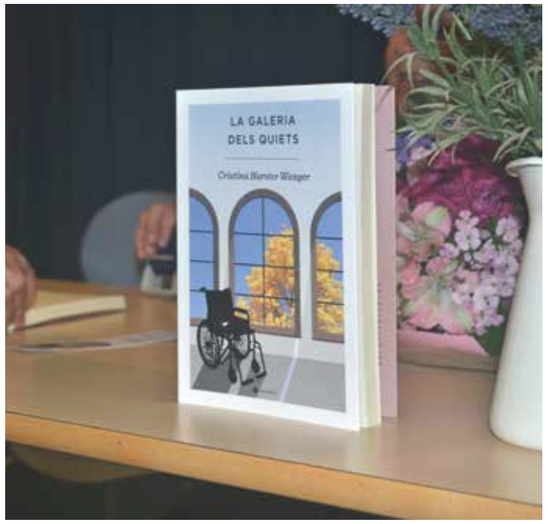

Espai de benvinguda

Escola Thau Sant Cugat

A l'Institució Cultural del ICIC
afectuosament!!
Romà Panadès

Romà Panadès

INSTITUCIÓ CULTURAL DEL CIC
Fundació Privada

www.iccic.edu

Junts fem CIC

Uneix-te a l'experiència!

La Institució té una àmplia oferta formativa: Educació Infantil, Educació Primària, Educació Secundària Obligatòria, Batxillerats, Cicles Formatius de Grau Mitjà i Superior, Idiomes i Música.

thau escola Barcelona · thau escola Sant Cugat · CIC escola batxillerats · CIC escola cicles formatius · CIC escola idiomes · virtèlia escola música